

Något om den sanna bättringen och tron

eller svar på den frågan:
Huru varda vi ock av Kristi förtjänst delaktiga?

Vi har här förut av Guds ord skådat, huru vi alla i Adam föllo i synd, huru genom ens olydnad döden och fördömsen kommo över alla människor, huru vi blevo uppfyllda med ormens säd och både till förstånd och vilja sålda under synden, så att ingen människa numera har en fri vilja, utan alla måste klaga: Vad jag vill, det gör jag icke, utan vad jag hatar, det gör jag – jag är köttslig, såld under synden (Rom. 7); varför vi ock alla äro av naturen vredens barn (Ef. 2).

Men vi hava ock skådat, huru Gud förbarmade sig över denna vår nöd och så älskade världen, att han utgav sin enfödde Son, huru Guds och jungfruns Son, sann Gud och sann människa, kvinnans säd, Immanuel, blev vår andre Adam och uti sin person innefattade alla människor, för att, såsom en människa, i människornas ställe bota syndafallet – en för alla, rättfärdig för orättfärdiga, född under lagen; och lagen blev fullbordad, tillfredsställd, synden borttagen, missgärningen försonad, döden uppslukad i seger, ormens huvud krossat, och livet och rättfärdigheten framhavda. Gud vare tack!

Vi hava med ett ord skådat, huru Gud i Kristus försonade världen med sig, icke tillräknande dem deras överträdelser, och nedlade hos oss försoningens ord, oss, vilka såsom sändebud i Kristi ställe bedja:
Låt försona eder med Gud!

En stor evangelisters skara har fått befallningen: »Trösten, trösten mitt folk, säger eder Gud; talen ljuvligen till Jerusalem och förkunnen för det, att dess strid är fullbordad, att dess skuld är försonad och att det får dubbelt igen av Herrens hand för alla sina syndastraff!»

Så står nu vår sak hos Gud. »Såsom alla dö i Adam, så skola ock alla i Kristus göras levande.» – »Detta landets skuld är utplånad på en enda dag» (Sak. 3: 9). Gud är försonad mot alla människor, även de otrogna, uti den enda människan Jesus Kristus. »Gud försonade världen med sig, icke tillräknande dem deras överträdelser»; märk världen – icke de trogna blott! »Se Guds Lamm, som borttager världens synd» o. s. v. De ogudaktiga och otrogna äro nu för Guds försonade hjärta, såsom den förlorade sonen var för den ömma, sörjande fadern, såsom de borttappade fåren för den hulde, sökande, ropande herden. Så beskriver Kristus själv Guds hjärtelag mot syndare. All skuld är borttagen, försonad; han ser endast barnet, olyckligt och bortlöpande, eller ock återkommet och lyckligt, men alltid ett ömt föremål för hans stora, hulda fadershjärta.

*»Vi komma eller ej, likväl
Hans hjärta brister för var själ.»*

Han kan förkunna en orubblig dödsdom över ett obotfärdigt Jerusalem; men – han gråter själv därvid! Vill syndaren återvända, då löper den förbarmande Fadern med brinnande hjärta och utsträckta armar mot honom. Vill syndaren hylla Sonen, så är alla hans ännu vidlådande synder och skräpigheter ett intet för Guds ögon; vi äro då »rena», »benådade i den älskade». Gud ser oss alla stunder lika rena och behagliga, som han såg Adam och Eva före fallet, då »han förlustade sig med människors barn». Ja, han ser på oss med en ännu ömmare kärlek, en för oss obegriplig kärlek, efter vi är icke blott av honom skapade, utan ock med hans egen Sons blod återlösta.

Sådan är vår ställning, sådant Guds hjärtelag. Då frågas: Varför bliva då icke alla människor frälsta? Eller: Vad är det, som nu återstår, för att bliva delaktig av all den nåd, som Kristus förvärvat oss och Guds hjärta hyser för oss?

Även härom må vi handla med stor noggrannhet och icke låta något annat än Guds eget ord leda oss. Många rådfråga sitt eget förnuft och vilja själva upptänka en frälsningsväg för sig; andra rådfråga andras förnuft, låta leda sig av människoord, utan att efterse, om Gud själv av himmelen talat så, som dessa människor lära dem. Skulle vi våga vår eviga salighet på en lös grund? Nej, vi vilja här se, vad Gud själv, vad Kristus och hans apostlar sagt om saken.

Nu finna vi denna fråga allra först besvarad med det i hela skriften idkeligen återkommande ordet om

»tron». Hela skriften säger: »Genom tron – av tron – den som tror – din tro har frälst dig – med hjärtat tror man till rättfärdighet» o. s. v. Det är således först avgjort, att människan icke rättfärdiggöres av lagens gärningar, utan genom tron på Jesus Kristus (Gal. 2: 16). »Vi hålla således före, att människan rättfärdiggöres genom tro utan lagens gärningar. Och därför är det av tron, för att det skall vara av nåd, på det att löftet må stå fast för hela Abrahams säd»; ty grundlagen var: »Av nåden ären I frälsta genom tron, och det icke av eder, Guds gåva är det» (Rom. 3: 28; kap. 4: 16; Ef. 2: 8). Vidare är denna tro förklarad med orden: mottaga Kristus, komma till Kristus, hungra och törsta o. s. v.

Johannes säger: »Åt alla dem, som mottogo honom, gav han makt att bliva Guds barn, dem som tro på hans namn.» Kristus säger: »Den, som kommer till mig – den, som törstar o. s. v. honom kastar jag icke ut, han har evigt liv.» Äntligen se vi ock i hela Kristi umgängelse med syndare, vad tron och kommandet, vad nådens ordning var. Alla, som kommo till honom, drivna av sina synder, och hos honom sökte försoning – alla, som trodde det goda ryktet om hans nåd, eller Johannes Döparens vittnesbörd, eller Kristi egna ord om tron och frälsningen i honom och därför kommo till honom, för att få förlåtelse och bliva hans lärjungar – alla sådana försäkrade han: »Din tro har frälst dig, var vid gott mod!»

Härav ser jag nu med egna ögon, huru man blir frälst och salig. Ingenting kan vara säkrare, än Kristi egna ord och exempel. Då jag ser, huru han själv handlar med syndare och hör honom själv säga, varigenom de blevo benådade – när jag vidare ser hans apostlars ord fullkomligt överensstämma därmed – skulle jag icke då vara trygg på saken? Vem i himmelen eller på jorden skulle jag eljest tro? Vill någon lära mig något annat, så måste jag svara: jag känner Kristus, Paulus ock, jag vet vad de lära - varifrån ären I? Och vad finner jag hos Kristus och apostlarna?

Jag finner, att allting är så redo, alla synder så försonade, all Guds vrede och lagens förbannelse så borttagna, och i deras ställe en sådan nåd och rättfärdighet åt alla förvärvade, att när de ogudaktigaste syndaslavar endast återkomma, – endast återkomma och emottaga densamma, få de genast den »yppersta klädningen», och det varder glädje i himmelen för Gud och hans änglar; jag finner, att rövaren på korset genast får tillsägelsen: »I dag skall du vara med mig i paradiset»; att fångvaktaren i Filippi, på samma natt han blev väckt, även trodde och fröjdades (Apg. 16); att tre tusen på en dag kommo till hopen och blevo beständiga i apostlarnas lära och trodde och fröjdades (Apg. 2).

Jag finner alltså, att frälsningen är en fri skänk, att »Gud har givit oss evigt liv, och detta liv är i hans Son. Den som har Sonen, han har livet». – Men jag finner ock, att denna saliggörande tro intager och omskapar hela människan, fäster henne vid Frälsaren och gör, att han blir den människans hela liv, fröjd, starkhet och visdom, samt hennes nya visa i munnen – att samma enfaldiga tro, som rättfärdiggör, även är den sanna helgelsens källa och livskraft; att »om någon är i Kristus, så är han en ny skapelse», med en alldeles ny kärlek och lust till Guds lag, till det heliga och himmelska.

Detta är i allt Guds ord grundteckningen av frälsningens väg och är för uppriktiga och förkrossade själar en tillräcklig vägledning. Men emedan hjärtat är ett argt och illfundigt ting, och många falska och obotfärdiga förvända denna nåd till lösaktighet och bedraga sig själva med en tro, som icke alls förändrar dem, icke fäster dem vid Frälsaren, icke pånyttföder och helgar dem, utan de kunna fortfara i sina orättfärdigheter under åberopande av nåden, Kristus, tron; därför har skriften också ett annat svar på den frågan: »Vad skall jag göra, att jag må bliva frälst?»

Skriften talar nämligen om en »omvändelse, bättring, sinnesändring, nyfödelse»; om »en förkrossad och bedrövad ande»; om »en sorg efter Guds sinne, som åstadkommer bättring till frälsning»; om »självrövning, om lagens inkommande, på det överträdelsen skall överflöda»; om en »trång port» o. s. v. Dessa ord betyda också något – och visa oss, att den saliggörande tron är icke blott kunskap och bifall till orden om Kristus och försoningen, eller en förståndets spekulation över dessa höga ämnen, vilken även kan hava sitt nöje med sig och därför utbrister i någon bekännelse; utan att här är fråga om ett gudomligt verk i själen, vilket angriper och omskapar hela människan.

Luther säger i förspråket till Romarbrevet: »Tron är ett Guds verk uti oss, det där förvandlar och pånyttföder oss av Gud (Joh. 1: 13) och dödar den gamle Adam och gör oss till helt andra människor i hjärta, håg, sinne och alla krafter och har den helige Ande med sig. O, det är ett arbetsamt, verkande

och kraftigt ting, själva tron, så att det är omöjligt, att hon icke alltid skulle göra det, som är gott. Hon frågar ock icke, om goda gärningar skola göras, utan förr än man frågar, har hon gjort dem och är alltjämt i övning. Men den, som icke gör sådana gärningar, är utan tro, vet varken, vad tro eller goda gärningar äro; talar dock och språkar många ord om tron och goda gärningar.» Så långt Luther.

– Var och en vare uppriktig mot sig själv. Säkerhet, skrymteri, självbedrägeri är varje människas natur, allt sedan ormen besvek Eva; den arge djävulen vill ock ännu förkläda sig till en ljusets ängel. Dessutom har även bland evangeliska kristna icke sällan uppkommit den villfarelsen, att, efter Kristus fullkomnat allt för alla människor, skall det icke vara så angeläget med en sann bättring, omvändelse och nyfödelse. Märk då, att hela skriften, att Frälsaren själv ävensom alla hans apostlar oupphörligt talat om en sann bättring och nyfödelse.

Men härom äro vi dock vanligen ense. Den fråga däremot, varom mycket tvistas, då ofta var och en sliter den åt sitt håll, är egentligen den: Vad är en rätt omvändelse och bättring? Somliga anse allt väl därmed, att människor bliva religiösa, att en vanlig fri och ogudaktig världsmänniska blir en from och religiös människa, börjar deltaga i andliga övningar och någon välgörande verksamhet, och därjämte hör och bifaller evangelium. Så tillskapas vackra beläten av kristna – gäster vid bröllopet, så länge tiden varar, men vilka, när brudgummen går att bese gästerna, skola kastas i mörkret utanför, emedan de icke hade bröllopskläder; jungfrur vid bröllopet, men fåvitska, som icke hade olja i lampan. –

Andra åter gå åt motsatta sidan och komma likväl till samma mål: de göra stor affär av en redlig bättring, men göra därav blott ett konstigt, mödosamt och planmässigt människoverk, där själen själv, visserligen under bön om Guds hjälp, skall efter regel göra det ena stycket färdigt före, det andra efter – och så, när hon är nog blind att anse allt riktigt, tillmäta sig tröst av Kristi förtjänst eller åtminstone »hoppas» något – hoppas, att Gud skall vara eller bliva nådig. Allt bedrägliga vägar! – för att dock icke tala om dem, som »taga pris av varandra» och uppmuntra sig inbördes att tro, det allt är väl, blott därför att de äro ense om någon viss idé, utan att var för sig stå i sann förening med Herren, uti »bättringen till Gud» och »tron på vår Herre Jesus Kristus» (Apg. 20: 21). O, den, som vill verkligt stå väl med Gud och frälsa sin själ, den, som vill vara uppriktig inför sig själv och inför Herren, give väl akt på, huru Herren själv talat.

Till den ändan vilja vi nu samla oss omkring en text av Herren Kristus själv – en text, varmed han just särskilt ville i en kort sammanfattning uttrycka allt vad Anden skulle uträtta på jorden. Vi veta, att såsom Fadern skapat oss och Sonen återlöst oss, så är det den helige Andes verk att helga oss – då ordet »helga» i dess vidsträcktaste mening betecknar allt, som i oss skall verkas till vår frälsning. Därför talade Kristus på det sista så mycket om den helige Andes sändande; därför kom efter påskhögtiden också pingst. Har Herren också sagt, vad den helige Ande skall uträtta, så är sannerligen ingenting tryggare, ingenting mer avgörande om den rätta bättringen m.m., än sådana Kristi egna ord. Och han har, Gudi lov, talat därom. När han i det rörande avskedstalet till sina lärjungar, den betydelsefulla aftonen, då han gick till sitt försoningslidande, talade om Andens sändande, som läses i Joh. 16 kap., förklarar han till slut Andens ämbete och göromål med de orden:

Och när han kommer, skall han överbevisa världen om synd och om rättfärdighet och om dom:

Om synd; ty de tro icke på mig;

Om rättfärdighet; ty jag går till min Fader, och härefter sen I mig icke;

Och om dom; ty denna världens furste är dömd.

Här har vår käre Frälsare och medlare själv sagt oss, vad den helige Ande hade att göra till vår frälsning. Redan det, som eljest är mer ovanligt i Kristi talesätt, nämligen att han gör bestämda indelningar i sitt tal – först nämner synd, rättfärdighet och dom, och sedan återtager vardera ordet till förklaring – redan detta visar, att han uttryckte sig med en synnerlig noggrannhet och djupsinnighet och ville göra oss särskilt uppmärksamma på dessa ord. Vi hava därför här mycket att söka. Måtte den helige Ande själv förklara för oss dessa ord!

Först säger han: Anden skall »överbevisa». Vidare står det: »han skall överbevisa världen», d. ä. hela människosläktet, utan undantag. Alla människor skola behöva denna överbevisning. Och vad var det, som Anden skulle överbevisa världen om? Detta är det viktigaste i texten. Kristus säger: »om synd; ty de tro icke på mig»!

Märk dessa ord: »Om synd; ty de tro icke på mig.» Här ser jag något märkvärdigt! Vad kan det

betyda, att, när Herren här vill förklara all världens synd, om vilken Anden skall överbevisa henne, han nämner endast detta: »De tro icke på mig?» Männe icke Kristus här uppenbarar, att »ottron är den enda fördömande synden»; att all synd emot de tio buden är borttagen, försonad, kan ingen fördöma, om man icke själv fördömer sig genom ottron? »Om synd; ty de tro icke på mig!» Se vi icke även detta i allt hans beteende mot syndare? Då till honom kommo allehanda publikaner och syndare, själva dräggen av allt ogudaktigt folk i landet, utgjorde någonsin deras synder något hinder för deras benådning?

Var icke allt genast väl, så snart de flydde till honom? Var var då lagen med dess bud och domar? Var var deras långa, svarta skuldregister? De hade i alla sina livsdagar syndat mot Guds bud, och jag ser dock, att, såsom Paulus säger, han »icke tillräknade dem deras synder», där var idel nåd, tröst, sötma och vänlighet, liksom om de i alla sina livsdagar aldrig gjort en enda synd; så att de lagkloka förbittrades däröver och sade: Han är »publikaners och syndares vän». Och vad säger han själv därom? Han nekar icke, utan bekräftar det och säger, att dessa syndare voro hans förlorade får, penningar och söner, att han var den hulde fadern, som löper med utsträckta armar mot den förlorade sonen m.m. (Luk. 15).

O, käre Frälsare! Vet du icke av hans många och fula synder? Nej, han har inga synder – alls inga synder! »Mitt blod varder utgjutet till syndernas förlåtelse» (Matt. 26: 28). »Överträdelsen är borttagen och synden betäckt och den eviga rättfärdigheten framhavd» (Dan. 9). »Gud försonade i Kristus världen med sig, icke tillräknande dem deras överträdelser» (2 Kor. 5).

Det finnes blott en synd, som fördömer världen: »ty de tro icke på mig!» Se vi icke ock, att Kristus fördömde de strängaste laghelgon? Han nekade icke, att det var gott, att de icke voro orättfärdiga, rövare, horkarlar, att de gåvo de fattiga allmosor m.m., och icke dess mindre voro de fördömda. Se vi icke även Paulus betyga om många av sina bröder, att de »hade nit för Gud, att de foro efter rättfärdigheten?» »Men», säger han, »de kommo dock icke till rättfärdighetens lag, emedan de icke sökte den av tron, utan av lagens gärningar» (Rom. 9:e och 10:e kap.). O, en förunderlig dom!

De, som varit bättre, bliva fördömda, och de, som varit sämre, bliva frälsta; den, som förslöst sitt arv med skökor, får den gödda kalven, och den, som alltid tjänat Fadern och »aldrig överträtt hans bud», får icke ett kid. Skall jag då icke se, att häri ligger någon stor hemlighet? Skall jag då aldrig vakna över, vad försoningen ville säga? Skall jag då aldrig förstå, vad som skedde i Kristi död?

Detta är det första, vi lära av Kristi ord: »Om synd; ty de tro icke på mig», nämligen att all synd är så försonad i Kristi död, att den icke mer har lagens förbannelse med sig, utan att fördömsen kommer endast av ottron; att ingen människa blir fördömd för synden, utan endast för ottron. Detta är den tröstliga lärdomen av dessa ord.

Det andra, som vi lära av dessa ord, är, att den frommaste, allvarligaste och gudligaste människa kan bliva fördömd, nämligen om hon med all sin fromhet icke tror på Kristus – att sedan hon länge levat i det allvarligaste bättringsarbete, den djupaste ånger, de andäktigaste böner, den frommaste vandel, den strängaste självförsakelse, den mest oförtrutna välgörenhet m.m., så måste hon med allt detta fara till helvetet, om hon icke lärt räkna allt detta för skada mot det överträffande i vår Herre Jesu Kristi kunskap och nu varder funnen i honom, blott i honom havande sin rättfärdighet och tröst. Allt vad i människan är gällert intet för Guds ögon, sedan hans älsklige son gav sitt blod till syndernas förlåtelse.

Därav kommer, att de frommaste bliva fördömda, när de icke »hylla Sonen». Härom skall den helige Ande övertyga världen: »Om synd; ty de tro icke på mig!» – han angriper härmed det ypperligaste folk på jorden, kastar de frommaste, allvarligaste och heligaste människor under fördömsen, blott därför att de icke giva Lammet ära, utan vilja vara sina egna frälsare.

Det ligger i all människonatur, att vi se på våra egna gärningar, vår fromhet eller våra synder och därefter döma om Guds nåd mot oss; men Anden kommer och säger: Nej, här finnes en man, som heter Jesus Kristus, »kvinnans säd», vilken den evige Fadern satte under lagen i edert ställe, att fullgöra allt, samt smaka »döden för alla». Hans dyra blod har borttagit både från edra synder och edra dygder all för Guds dom gällande kraft och betydenhet.

Uti honom, och ingen annan, är frälsningen; »ty det är icke något annat namn under himmelen, bland människorna givet, i vilket vi skola bliva frälsta», utom Jesu Kristi Nasaréns namn.

Detta är egentliga orsaken, varför ottron är den enda fördömande synden. Redan hennes storhet är förskräcklig; och likväl är det icke egentligen hennes storhet, utan hennes art och väsende, som gör,

att hon fördömer.

Vi böra väl besinna, vad otron är. Hon är först ett föraktande av Guds allra största barmhärtighet, ett bespottande av hans största ömhet, ett trampande av den gudomliga barmhärtighetens största gåva, ende Sonen; och för det andra, ett bortkastande av det enda oss givna frälsningsmedlet, av det enda offret för våra synder. – Gud har av sin innerliga barmhärtighet förbarmat sig över vårt elände och givit oss till frälsning sin ende älsklige Son: han kom och blev vår broder, blev ett människobarn och utgav allt vad han hade, sin rättfärdighet, sitt liv och sitt blod till vår frälsning.

Du vet allt detta, och är dock alltid lika kall och liknöjd för honom; du firar hans födelse om julen, läser, hör och sjunger om barnet i krubban; du firar hans lidandes- och dödsfest, läser och hör om hans blodsvettning i ortagården, hans hudflängning, hans törnekröning, hans händers och fötters genomborrande; du ser honom upphängd i luften mellan rövare, du hör hans tröstlösa ångestrop m.m., och du vet, bekänner och sjunger, att allt detta skett för dig och dina synders skull; du går till nattvarden och firar hans döds åminnelse – och med allt detta förblir du lika död och kall i ditt hjärta, älskar och omfamnar honom icke, gläds och prisar icke, utan går med själ och tankar fulla av fåfänglighet, synd och olydnad mot denne nådige Frälsare.

Undrar du då, att du måste bli fördömd? Undrar du då, att Guds vrede brinner såsom från nedersta helvetet över en så förskräcklig otacksamhet för hans älsklige Sons brinnande kärlek och bittra marter – ett så kallt föraktande och förtrampande av Guds allra största kärlek?

Luther säger i en betraktelse över Kristi lidande: »Ett människohjärta, som icke härigenom bliver bevekt eller rört, måste ju vara hårdare än sten, än järn och stål. Likväl går den kära fina världen sin väg fram och lägger detta alldeles icke på hjärtat, är trög, kall, otacksam och föraktar denna stora skatt. Därför sker det ock, att vår Herre Gud däremot lämnar henne därhän, att hon kommer beständigt mer och mer långt därifrån; och vår Herre Gud gör just rätt, att han säger till den otacksamma världen: Vill du icke bry dig om min stora kärlek, att jag så faderligen och hjärtligen har besökt dig och för dig givit min älskade Son i så stora marter, välan, så vill jag icke heller bry mig om dig; frågar du icke efter vad jag har gjort, så frågar jag ock icke efter dig; vill du icke hava min Son Jesus Kristus, så tag i stället Barabbas, ja djävulen själv!»

När du är så kall, hård och otacksam och har alldeles ingen glädje i Kristus, utan för all hans nåd och kärlek visar honom blott förakt, undra då icke, att Gud låter dig gå din egen väg till fördärvet. Aposteln säger: »Den som brutit Moses lag, han måste utan barmhärtighet dö. Huru mycket värre straff, menen I, skall då icke den anses förtjäna, som har förtrampat Guds Son och för orent aktat förbundets blod!» (Ebr. 10: 28). Se här, vad otron redan i sig själv är! Därjämte är hon också moder till alla andra synder.

Den, som icke tror på Kristus, är bortvänd och avsöndrad ifrån Gud, har ingen sann kärlek, förtröstan och lust till honom och hans vilja, om han ock, såsom trälen, av fruktan eller inbillning om förtjänst ställer sig efter hans ord, såsom skrymtare och verkhelgon göra, »och således följer», såsom Luther säger, »med otron djävulens drakestjart och hela helvetet».

Men allt detta är likväl icke den egentliga orsaken, varför otron medför fördömmelsen, utan orsaken är, att hon »förkastar Guds nåd», att honom, som icke tror på Kristus, »står intet offer åter för synder», utan han är naken i sina synder under Guds dom; såsom Paulus säger: »Den som håller sig till gärningar, honom tillräknas lönen, icke efter nåd, utan efter skyldighet» (Rom. 4).

Men här kan någon fråga: Skall Anden endast uppenbara otrons synd, och kunna inga synder mot lagen fördöma oss; varför talar då allt Guds ord, även nya testamentet, så mycket om synd emot Guds bud? Svar: Som redan förut är anmärkt, talas här om Andens egna och utmärkande verk. Synder mot lagen kan samvetet och förnuftet straffa, men att uppenbara otrons synd, det är Andens utmärkande verk. – Och vartill lagen i allmänhet skall tjäna, har aposteln Paulus sagt i Gal. 3: 19, nämligen: »Lagen är tillagad för överträdelsernas skull», d. ä. först, att styra och avhålla de otrogna från grövre syndiga gärningar; och för det andra, att för alla människor vara ett rättesnöre, varav vi alltid skola veta, vad som behagar eller tvärt om misshagar Gud.

Men vad lagen skall uträtta vid omvändelsens verk, samt även sedan i den dagliga bättringen, det säger aposteln i Rom. 5:e kap. Sedan han först framställt den stora huvudartikeln, att »såsom genom den ena människans olydnad, synden och döden kommit över oss, så kommer ock genom den enas lydnad livet

och rättfärdigheten» – då tillägger han, v. 20:

Men lagen kom också in, på det att överträdelsen skulle överflöda; men varest synden överflödade, där överflödade nåden ännu mer. Det hjälper icke annat! Människan kan aldrig förmås att rätt hylla syndaborttagaren, med mindre hon jagas och tvingas av synd och lag. Gud är försonad – »blidkad över våra orättfärdigheter» – hans förbarmande hjärta brinner av kärlek till alla sina dyrköpta; men de kunna icke frälsas, de kunna icke förmås att fly till fristäderna, med mindre de jagas och drivas av blodhämnnaren.

Därför måste han alltid plåga, förskräcka och utmatta oss med lagens bud och domar. Likasom Josef brann av kärlek, när hans bröder kommo till Egypten, och genast beslöt att göra dem gott, men likväl genom sin tolk »tilltalade dem hårt» (1 Mos. 42), lät binda och fängsla, förskräcka och bedröva dem, för att göra deras hårda hjärtan mjuka; så måste ock Herren genom sin tjänare och tolk, Moses, förskräcka, fängsla, tvinga och bedröva oss; men »han bedrövar icke människorna utav hjärtat» (Klagov. 3); allt det lagen säger, det säger den, på det att »var mun må tillstoppas, och all världen varda brottslig för Gud» (Rom. 3) – att »synden skall överflöda».

Huru syndens överflödande verkas av lagen, visar aposteln i Rom. 7:e kap., nämligen att lagen icke blott såsom en spegel visar oss synden, utan ock genom förbudet uppväcker den slumrande synden till verksamhet och strid, på det hon icke skall ligga fördold och syndaren anse sig syndfri. »Jag levde en gång utan lag, och då var synden död; men när budordet kom, levde synden upp och verkade i mig all begärelse» – och nu är syndaren, vilken förut var så självbelåten, säker, stolt och dygderak, strax eländig och jämmerlig – nu är han eländig och jämmerlig, vanmäktig och rädlös, så att hela världen blir honom för trång; nu blir det förut så kära syndalivet bittert, främmande landet ödsligt, fadershuset ljuvligt, ja till och med drängtjänsten där!

O, huru mycket gott som kommer av det ömkliga »syndens överflödande»! Och sådant verkades icke genom laglöshet, utan genom lagen. Därtill är lagen god, och icke till att göra människan from. Märk och minns det en gång för alla, att skriften säger: »Lagen kom in, på det att synden skall överflöda.» Märk, icke övervinnas, utan »överflöda» – så att, just när du vill bli bättre, blir du värre; då du vill vara hygglig och helig, då blir du ohygglig, synden »överflödar»; du vill älska Gud, då känner du hat, åtminstone en odräglig köld i hjärtat; du vill vara mild, saktmodig, då kokar bitterhet hos dig; du vill vara ren i tankar och hjärta, då »verkas i dig all begärelse»; du vill vara förkrossad och ödmjuk, då är du stenhård, styv och full av högmod. Sådant kallar Paulus, att »budordet, som var givet till liv, blev mig till död» – att »synden blev övermåttan syndig genom budordet». Sådana äro de rätta verkningarna av lagen, när den träffar hjärtat (Rom. 7: 7–13).

Men nu blir det alltför orimligt och halsbrytande att mitt i ett sådant syndaelände mottaga nåd. Därför kröker sig själen åt alla sidor och söker andra utvägar. Har lagen icke träffat rätt djupt, så kan människan finna lättnad och tröst i sina egna gärningar, sin ånger, sina böner, sin förbättring, sin seger över vissa synder, sitt nya religiösa liv. Så danas en farisé. Den ene företager sig yttre gärningar, barmhärtighetsverk, religiös verksamhet m.m., den andre söker sin frälsning i botövningar, tårar, böner, försakelse, ödmjukhet, »avdöende» från världen m.m.; en tredje kan stilla det väckta bekymret, genom att sysselsätta sitt huvud med ett andligt studium, med att samla kunskap, klara och sköna insikter, utan att själv i sanning äga och öva vad kunskapen omfattar o. s. v. Nu är tiden för Andens straffämbete.

Alla dessa helgon skall Anden överbevisa. Om vad? Om synd; ty de tro icke på mig. Anden skall uppenbara, att då de äntligen gjort allt vad någon dödlig gjort; då de ångrat synden, så att de kunnat gråta blod; då de bedit dag och natt på sina bara knän; då de på det strängaste spåkt sin lekamen, »till blods kämpande mot synden»; förbjudit sina ögon att se, sina öron att höra och sin tunga att tala något fåfängligt; förbjudit sin mun att smaka och sin hela varelse att njuta något överflödigt; då de givit alla sina ägodelar åt de fattiga och använt alla sina levnadsstunder för nästans väl; då de profeterat i Jesu namn och i Jesu namn gjort många kraftiga gärningar: då skall den Herren med såren i händerna och sidan fördöma dem, sägande: Gån ifrån mig, I ogärningsmän – om synd, ty I trodden icke på mig.

Anden skall uppenbara, att de med all denna sin helighet skola kastas i mörkret utanför, emedan de icke äro klädda i Kristi rättfärdighets bröllopskläder, emedan de icke i den blodige Frälsaren på

Golgata haft sin enda tröst – icke med honom gjort det bytet, att, såsom han tagit deras synder på sig, de ock mottagit hans rättfärdighet.

O, märk en gång, du religiösa själ, att om icke hans gärningar äro dina gärningar, om icke hans ånger, hans böner, hans lidande och död äro dina, så är du evigt förlorad. »OM synd, ty de tro icke på mig.»

Och så hava vi även sett, vad den rätta bättringen är, enligt skriften, nämligen att synden genom budordet överflödar; och att, när då människan vill frälsa sig med gärningar, Anden överbevisar henne om otron och driver henne till Kristus – då det däremot sannerligen är en falsk bättring, där själen aldrig för syndens överflödande blivit rådlös, aldrig förlorat sin gamla tröst och funnit sig stadd under Guds dom till döden, utan med all sin syndakännedom ändå alltid behållit sin gamla säkerhetströst, alltid haft kvar någon bättre sida att fly till och sålunda kvarblivit på gamla grunden. Ut i den rätta bättringen känner man sig helt och hållen förtappad och dömd och kan icke få ro, förrän man får försäkran om en hel benådning.

Syndanöden kan hos olika själar vara mycket olika, nämligen kortare eller långvarigare, hårdare eller lindrigare; men ett är väsentligt, nämligen att den gamla säkerheten är bruten, och att själen icke kan få ro, förrän hon får nåd att tro syndernas förlåtelse och en hel upptagelse i Guds nådeförbund. Har icke syndanöden kommit till denna punkt, och människan icke är rätt väckt, så blir tron aldrig sann och levande, den människan blir ett andligt missfoster, en absalomist, som blir hängande mellan himmel och jord (2 Sam. 18: 9), aldrig rätt förtappad och aldrig rätt salig och får därför aldrig det liv, den kärlek och den kraft till bekännelse och utgående från världen och orättfärdigheten, som allt Guds ord omtalar såsom den sanna trons bevisning.

Blir människan åter rätt väckt, av Anden överbevisad och kastad under domen, så att hon icke får ro förr än ut i Kristus, då är bättringen sann med alla dess grader och delar; då hatar hon synden, och – hatar mest den synd, som hon själv mest älskar, då älskar hon rättfärdigheten även i det, som mest strider mot hennes kött. »Kristi kärlek tvingar henne så.» Den människan är en kristen.

Den andra avvägen för väckta själar är, att de förtvivla, emedan under bättringsarbetet synden överflödar, de se sig bliva sämre och sämre och mena, att allt därför är förbi, att de ju omöjligt som sådana få tro Guds nåd. Då skall åter Anden överbevisa dem om den synden: de tro icke på mig. Så eländiga de äro, vilja de likväl bliva sina egna frälsare, vilja icke giva Lammet äran att hava frälst dem såsom helt förtappade – »de tro icke på mig».

Anden skall övertyga dig, att för allt syndens överflödande fördömes du icke; det är allt rikligen försonat och borttaget – det, som fördömer dig, är, att du icke vill giva Lammet ära och såsom helt förtappad kasta dig i Frälsarens famn. Du säger: »Jag är så förskräckligt syndig, att det ju omöjligt går an att nu tro.» Men tvärt om går det omöjligt an, att du nu icke tror på Kristus, då du är så förskräckligt syndig; ty huru skall du då frälsas, när du också därjämte »förkastar Guds nåd» och det enda offret för synderna? Du bör djupt betänka, vad tron är, eller vad du bjudes att tro.

Du behöver icke tro på dig själv, din bättrings eller fromhets fullkomlighet, utan på Kristi försoningsoffer. Den, som skall tro till frälsning, skall tro på det, som skedde för över adertonhundrade år sedan, ut i Kristi död, skall ställa sin tro på Golgata och icke på sin egen arma bättring eller fromhet. Därför är du alltid skyldig att tro, huru ovärdig du själv må vara; ty vad Kristus gjort är likväl alltid lika fullkomligt. Du säger: »Jag är icke ännu rätt beredd; icke får jag redan tro.» Svar: Kristus sade icke till en enda syndare: du får icke ännu tro på mig, icke ännu komma till mig; du bör bättre bereda dig o. s. v. Nej, åt »alla dem, som mottogo honom, gav han (genast) makt att bliva Guds barn».

Dessutom skall du veta, att du omöjligt kan bliva bättre, förrän du blivit troende. Om du ock är stadd i svåra synder, kan du omöjligt bliva dem kvitt, förrän du först, sådan du är, flytt till Kristus, blivit troende, frälst och glad. Detta är första begynnelsen av en sann helgelse och kraft. »Lagen kan icke göra någon levande. Fröjd i Herren är eder starkhet.» – Och tänk, att Kristus vill ingen mottaga såsom helig; han är kommen att frälsa, icke de rättfärdiga, utan syndare. Därför är du då bäst beredd, när du efter ditt eget tycke är sämst beredd, när synden överflödar, och du är missnöjd med din bättring. »Varest synden överflödade, där överflödade nåden ännu mer.» Så står det i skriften. Vilja då syndare tala om värdighet, så säger Kristus: de skola överbevisas – »om synd; ty de tro icke på mig».

Tro då genast på Kristus, giv honom den äran, att han ock i dig frälst en helt förtappad själ. Han har utgjutit sitt blod, för att få den glädjen att riktigt oförskyllt göra dig salig. Vem har då ingivit dig, att han någonsin skall se efter dina synder? Han vet icke av mer än en synd: »de tro icke på mig.» Det är hans enda smärta, att han icke får göra dig gott.

Låt det då vara slut med ditt bortoblivande. Han kan icke fördraga att veta, det en själ, som vill hava hans nåd, icke skall äga den, icke skall komma att mottaga den. Han kan icke fördraga, att du går på avstånd och tänker, att han är vred, då han likväl så brunnit av kärleksnit, att han lupit efter dig i en blodig död. Minns och glöm aldrig, att Kristus själv sagt: Om synd, ty de tro icke på mig – de tro icke på mig!

Nu komma vi till den punkt, över vilken man kan begynna att ropa av idel glädje och fröjd, om man blott får den in i hjärtat – man kunde bliva alldeles salig och icke mer vilja göra annat här på jorden, än prisa och lova samt snart fara härifrån, för att få se och åtnjuta vad orden innehålla. Gud öppne oss ögonen!

»Om rättfärdighet; ty jag går till min Fader, och härefter sen I mig icke.» Vad är detta? »Om rättfärdighet; ty jag går till min Fader?» Anden skall överbevisa världen »om rättfärdighet» – och förklaringen är: »ty jag går till min Fader». Allt är här gåtligt och hemlighetsfullt. Häre måste ligga något stort. Därför skola vi desto bättre se till, att vi rätt fatta den käre Herrens mening.

Redan då han sade: »OM synd; ty de tro icke på mig», gav detta oss ovärderliga blickar in i evangelii hemligheter; men mycket mer hava vi här att söka, då han säger: »och om rättfärdighet; ty jag går till min Fader». Om jag ock förut sett dessa ord förklarade och tyckes hava så väl förstått dem, att jag skall intet vidare hava att söka i dem, kan där dock ännu ligga ett djup av förborgade hemligheter. Jag vill ännu se Kristi ansikte, då han talar dessa ord, och höra dem ur hans egen mun. »Om rättfärdighet; ty jag går till min Fader.»

Vad är detta? Skall någon överbevisas om rättfärdighet? Och huru mörkt är icke det, som Herren tillägger såsom förklaring: »Ty jag går till min Fader!» Dock ligger just i detta tillägg ljuset över det hela. Ty vad är väl det, att Kristus går till sin Fader? Vad annat än hans försoningsdöd? – som också aposteln så uttrycker: Kristus har »genom sitt eget blod en gång för alla ingått uti helgedomen, sedan han vunnit en evig förlossning» (Ebr. 9: 12, jämf. v. 24). Kristus talade nämligen dessa ord, just då han gick till sitt lidande – just då han tog avsked av sina lärjungar, den sista aftonen före sin försoningsdöd.

Då är det lätt att förstå, vad de orden betyda: »Jag går till min Fader», nämligen: Jag går nu att fullborda det stora ärende, för vilket jag är kommen i världen – jag går nu att utgjuta mitt blod för världens synder; såsom han samma afton sade, då han instiftade nattvarden: »Mitt blod varder utgjutet till syndernas förlåtelse.»

Således: Jag går nu med detta blod, såsom den rätte översteprästen, in uti det allra heligaste, som icke är gjort med händer – in uti själva himmelen – jag går att försona alla människor med Gud, att förvärva en »evig förlossning» från synden och förbannelsen, en »evig rättfärdighet» åt alla människor – ja, att »framställa mig i Guds åsyn, dem till godo» (Ebr. 9: 24). Korteligen: Jag går att fullborda allt vad ifrån världens begynnelse är lovat: att söndertrampa ormens huvud, att bota syndafallet, att återställa den förlorade arvrättfärdigheten och barnarätten hos Fadern; att vara den andre Adam – »jag helgar mig själv för dem» (Joh. 17) o. s. v. Se, nu kunna vi se, att det är sammanhang mellan orden: »För rättfärdighet ty jag går till Fadern.»

Meningen är denna: Anden skall överbevisande giva världen ett nytt förstånd i avseende på rättfärdigheten. När Herren även om rättfärdigheten begagnar det ordet *elenchein*, med bindande skäl övertyga, så har han därmed tillkännagivit, att denna rättfärdighet skulle vara något, som hela världens förnuft skulle strida emot, något alldeles nytt och oerhört för förnuftet, vilket människan endast med största svårighet skulle kunna tro eller omfatta. Således är meningen: Anden skall lära världen något alldeles nytt om rättfärdigheten; ty jag går till Fadern.

Där blir en alldeles ny betydelse på rättfärdighet, som aldrig förut funnits i det vanliga språkbruket; ty rättfärdighet betyder eljest, att var och en själv gjort sin plikt efter lag, och icke är någon något

skyldig. Och inför Gud skulle rättfärdigheten bestå däruti, att jag så hållit lagen, att jag icke syndat på ett, utan i allt givit Gud det, som tillhör Gud. Detta är den rättfärdighet, som lagen yrkar och allt förnuft tänker på. Men nu skall Anden uppenbara, att det skall vara världens rättfärdighet, att Kristus gått till Fadern. Är icke detta något nytt och alldeles oerhört, som väl fordrar det ordet elenchin, överbevisa, övertyga?

Somliga hava velat taga ordet »straffa»* i den vanliga betydelsen och förstå detta så: Anden skall straffa människorna för deras egenrättfärdighet, sedan Kristus med sitt blod gått till Fadern att förvärva dem en gudomlig rättfärdighet. Så straffar Paulus judarna i Rom. 10 kap., då han säger: »Jag bär dem vittnesbörd, att de hava nit för Gud, men icke visligen; ty då de icke förstå Guds rättfärdighet, utan söka att upprätta sin egen rättfärdighet, hava de icke blivit Guds rättfärdighet underdåniga. Ty Kristus är lagens ände till rättfärdighet för var och en, som tror.» Här talar aposteln i straffande ton om deras egen rättfärdighet, då han säger: »de hava icke blivit Guds rättfärdighet underdåniga». Och det är sant; även ett sådant straffande skall Anden utöva. Och även till den uppfattningen av Kristi ord passar tillägget: »Ty jag går till min Fader.»

Men man bör blott märka, att detta straffande av vår självrättfärdighet sker eller begynnes alltid därmed, att Anden uppenbarar och övertygar oss om Kristi rättfärdighet att han genom evangelium ideligen förkunnar och upphöjer Kristi lydnad, Kristi lidande, död och uppståndelse, såsom den enda för Gud gällande rättfärdigheten, ty därigenom blir all vår rättfärdighet gjord till skam; och icke det allenast, utan då vi ock vilja med vår rättfärdighet bestå inför Gud och således vara våra egna frälsare, så äro vi ock därigenom äretjuvar, som vilja beröva Guds Lamm dess så dyrt förvärvade ära att ensamt vara vår rättfärdighet. Därför, huru man än översätter det ordet elenchin, så blir saken endast denna, att Anden skall lära världen den nya oerhörda hemligheten, att, det nu är vår rättfärdighet, att Kristus gick genom döden till sin Fader, »att han gjorde det vi borde och blev vår rättfärdighet».

Detta är ju ock hela skriftens stora huvudlära. Redan i gamla testamentet säger Jesaja uttryckligt: »Herren kastade allas våra synder uppå honom - - och med sin kunskap skall min tjänare, den rättfärdige, rättfärdiggöra många; och han skall bära deras synder» (Jes. 53). Märk orden! Är detta icke just vad Herren själv säger? »Han bär deras synder, han blev sargad för deras överträdelser, därför skall han rättfärdiggöra många.» – Märk ännu en gång: »han bär deras synder!» – Och uti 45 kap. bedyrar Herren, att man skall svärja och säga: »Uti Herren haver jag rättfärdighet och starkhet.»** Därför fröjdar sig profeten i 61 kap., att Herren hade »dragit på honom rättfärdighetens mantel». Och i Dan. 9:e kap. säger ängeln Gabriel uttryckligt, att i och med detsamma »Kristus blir dödad, och synden betäckt och skulden försonad», så skulle den eviga rättfärdigheten varda framhavd. – Men huru mycket klarare strålar icke rättfärdighetens sol över nya testamentet! Där säger Paulus uttryckligt: »Den, som icke visste av synd, har Gud för oss gjort till synd, på det att vi skulle varda Guds rättfärdighet i honom» (2 Kor. 5). Han är »för våra synders skull utgiven, och för vår rättfärdiggörelses skull uppväckt».

Och Johannes: »Linnet är de heligas rättfärdighet»; och – det var »*tvaget i Lammets blod!*» (Uppb. 19: 8; kap. 7: 14). Vad är nu allt detta annat, än det Kristus här säger: »Om rättfärdighet, ty jag går till min Fader?» Alla dessa många och uttryckliga bibelord hava väl förut sagt oss detsamma, som Herren Kristus med sitt korta och gåtlika ord uttrycker; dock, när vi tydligen se hans mening, är det ännu härligare att höra honom själv med denna höga,

triumferande ton förklara: »Om rättfärdighet; ty jag går till min Fader» – jag, jag – jag går till min Fader – det skall vara all världens rättfärdighet. Att jag utgjuter mitt blod för världen, att jag såsom överstepräst går in till Fadern med mitt eget blod, det skall bliva människornas nya och enda rättfärdighet, som gäller för Gud!

– Men vad vill rättfärdighet säga? Rättfärdighet var ju det, att var och en gjort, vad han var pliktig, icke syndat, utan så hållit lagen, att han »icke felat i ett». Och en sådan rättfärdighet, säger Kristus, skall världen få genom min gång till Fadern, och endast därigenom. O, nådefulle Gud! O, nådefulla frälsningsråd! Här se vi, vad den käre Herren menade, då han samma afton sade: »Jag helgar mig själv för dem» (Joh. 17). Här lär det bliva allvar och sak, att Kristus är den »andre Adam» (Rom. 5), att såsom vi genom den enes olydnad hava blivit syndare, vi ock genom den enes lydnad varda rättfärdiga. Se, detta är den stora huvudsak, som vi aldrig, aldrig böra lämna ur ögonsikte, att

Kristus var utgiven att vara i vårt ställe – i hela det fallna, förtappade människosläktets ställe – så alldeles, att varje människa är i honom inbegripen, har i honom bestått provet, liksom vi alla voro uti Adam inneslutna och alla i honom föllo i synd. Alla människor hava uti Kristus hållit lagen, i honom varit lydiga, heliga, rena, i honom lidit, dött, uppstått – efter vi »hålla så före», säger aposteln, »att en har dött för alla, och därför hava alla dött» (2 Kor. 5: 14).

Om en varit »född under lagen» och hållit den för alla, så hava de alla hållit den i honom; om en »är i Guds åsyn oss till godo», så äro vi alla i Guds åsyn uti honom. Korteligen: Kristus är vår, med allt vad han var och gjorde och led på jorden, vår medlare och borgesman, vår andre Adam, som stod i vårt ställe inför lagen och sin Fader – i vårt namn stod provet, i vårt ställe gjorde och led vad vi hade bort göra och lida – ja, så alldeles i vårt ställe, som om vi själva hade gjort det. Se, detta är hela evangeliets kärna och gyllene klenod, vårt höga, heliga salighetsmysterium, som ock framskiner i dessa Herren Kristi dyra ord: »Om rättfärdighet, ty jag går till min Fader» – »jag helgar mig själv för dem» - - »jag helgar mig själv för dem!»

O, när man en stund ser på dessa ord och betänker, att de äro talade av Kristi egen mun, visst kan man begynna fröjdas och prisa samt därjämte bittert beklaga vårt gruvliga otrosmörker, som aldrig tillstod oss att behålla denna höga, gudomliga tröst. Så snart vi förgått oss eller blivit förströdda, eller synden börjar röra sig i oss, strax förgäta vi den stora,

eviga nåden, att Gud har redan gjort sin ende Son till synd för oss, på det att vi skola vara Guds rättfärdighet i honom, i honom! – att Kristus, vår andre Adam, »helgat sig själv för oss». Att vi oupphörligt förgäta detta stora, härliga fridsråd och försjunka i otro och självrettfärdighetsarbete, det är just vad Anden beständigt måste straffa; och det finnes då intet annat råd, än att åter igen och oupphörligen återkomma till det heliga evangelium, som på nytt påminner oss om samma eviga nåd, straffar och tröstar oss igen och återställer vår försvagade tro.

Men vi återvända till Kristi ord – och vilja nu se, huru vår lärofader Luther utlagt dem. Uti en förklaring över Joh. 17 kap. säger han över dessa ord: »Här säger Kristus: Det är rättfärdighet, att jag går till Fadern. Här måste du söka och finna henne, icke hos dig själv eller på jorden hos människor. Ty de kristna skola icke känna någon annan rättfärdighet, med vilken de bestå för Gud och förklaras rättfärdiga, vinna syndernas förlåtelse och evigt liv, än denna Kristi gång till Fadern, vilken är intet annat, än att han tagit på sig vår synd och för dess skull låtit sig dödas på korset m.m.

– Nu har han icke gjort denna »gång till Fadern» för sin egen skull eller för sin person, ty därmed vore vi icke hjälpta, och det kunde icke kallas vår rättfärdighet; utan, såsom han för vår skull har kommit från himmelen och antagit vårt kött och blod, så har han ock för vår skull gått till Fadern, fullkommat segern över synd, död och helvete och inträtt i herradömet, varigenom han förlossar oss från allt detta, giver syndernas förlåtelse, samt kraft och seger emot döden och djävulen m.m.

»Men denna rättfärdighet är alldeles hemlig och fördold, icke blott för världen och förnuftet, utan ock för de heliga. Ty hon är icke en tanke, ett ord eller verk i oss själva (såsom sofisterna hava drömt om nåden, att den är något i vårt hjärta ingjutet), utan alldeles utom och över oss, nämligen Kristi gång till Fadern; ja, hon är ock satt utom våra sinnen och ögon, så att vi icke kunna se och känna henne, utan måste fatta henne blott med tron på det ord, som av Kristus predikas, att han själv är vår rättfärdighet; såsom Paulus säger, att »han har blivit för oss till visdom från Gud och till rättfärdighet och till helgelse och till förlossning», på det att vi icke inför Gud må berömma oss av oss själva, utan blott av denne Herre (1 Kor. 1: 30, 31).

»Det är ju en underlig rättfärdighet, att vi skola kallas rättfärdiga eller hava rättfärdighet på det sättet, att den är intet verk, ingen tanke, korteligen alldeles intet i oss, utan alldeles utom oss i Kristus, och likväl sannfärdeligen blir vår genom hans nåd och skänk och så helt och hållet vår egen, som vore hon genom oss själva vunnit och förvärvat. Detta kunde visserligen intet förnuft förstå, att det skall kallas rättfärdighet, då jag intet gör eller lider, ja, intet tänker eller känner, och i mig är alldeles intet, för vars skull jag varder Gud behaglig och salig, utan att jag, utom mig och alla människors tankar, verk och förmåga, håller mig till Kristus, sittande däruppe på Guds högra hand, ehuru jag icke ser honom.

»Men tron skall fatta detta och bygga därpå och trösta sig därav i anfäktningen, då djävulen och samvetet sålunda disputerar med oss: »Hör du, vad är du för en kristen? Var är din rättfärdighet? Ser och känner du icke, att du är en syndare? Huru vill då du bestå för Gud?» – så att vi däremot bygga på detta språk och säga: Jag vet ganska väl, att jag tyvärr har synd, och hos mig finnes ingen rättfärdighet (som skulle gälla för Gud); jag skall och vill icke heller söka eller finna henne hos mig, ty därmed skulle jag aldrig kunna komma inför Gud.

Men här hör jag, att Kristus säger, att min rättfärdighet är den, att han har gjort en gång till Fadern och uppfarit till himmelen. Dit är hon satt, där djävulen väl måste låta henne förbliva åt mig; ty han skall icke göra Kristus till en syndare eller straffa eller tadla hans rättfärdighet. Är jag en syndare och mitt leverne icke består för Gud och jag ingen rättfärdighet finner i mig, så har jag likväl en annan skatt, som är min rättfärdighet, på vilken jag trotsar. Det är denna Kristi gång till Fadern, vilken han har givit och skänkt mig. Vad fattas densamma, eller vad kan du på den tadla? – »Jo, du ser och känner dock intet därav.» – Svar: Ja, just så förklarar och beskriver han själv rättfärdigheten, att jag icke skall känna henne hos mig, utan fatta henne med tron på Kristi ord; han säger nämligen: »Och härefter sen I mig icke.» Vad behövde jag annars tron, om jag kunde se detta framför mig eller känna det inom mig själv?» – Så långt Luther.

Märk! min rättfärdighet skall icke synas eller kännas hos mig, den skall icke finnas hos mig, utan skall helt och hållet bestå däri, att Kristus gått till sin Fader, och det skall likaväl vara min rättfärdighet. Här är nu hela bilden av en kristens liv inför Gud. Hans rättfärdighet för Gud består icke uti det, som Anden verkar i honom, utan endast uti det, som Kristus i sin egen person gjort och uträttat för oss; men själv har han alls intet därav hos sig, icke heller skall han se och känna det, utan han skall hos sig hava och oftast känna motsatsen, såsom synd, skräplighet och anfäktning. Känna vi ock stundom Andens verkningar hos oss, kärlek, frid, fröjd m. m. så är det dock icke själva rättfärdigheten, som för Gud gäller; ty denna består icke uti något, som finnes hos oss, utan endast i Kristi gång till Fadern.

Ack saliga frihet! Ack härliga nåderike! Herren vår rättfärdighet! Kristi gärningar mina gärningar! Kristi död min död! Kristi rättfärdighet och välbehag för Fadern min rättfärdighet, min välbehaglighet inför Gud, varigenom (märk!) icke blott mina gamla skulder äro borta, utan ock mina många dagliga brister äro övertäckta, och både min person och mitt leverne äro för Gud täcka och behagliga. Skulle vi icke prisa och lova och nu låta det vara så, som Herren har gjort det?

Se här en liknelse till allt detta: En främling, som hade kommit hit från ett fjärran land, försedd med ett stort lån av en rik herre i fäderneslandet, hade blott på detta stora lån en lång tid fört ett muntert och sorgfritt liv, liksom det icke varit ett lån, som en gång skulle återbäras. Hans hus, boning, hustru, barn, allt var glatt och prätigt, så länge lånet räckte. Men det började taga slut – och i detsamma får han ett anmaningsbrev från fordringsägaren. Nu blev det oro i huset. Likväl svarade han genast, att han skulle betala allt. Och nu följde en lång bekymmersam tid av otaliga fruktlösa försök att skaffa medel. Allt försöktes, men allt slog fel! Så gick månad efter månad – och fordringsägaren gjorde ideliga krav, strängare ju längre det dröjde.

Den arme mannen tänkte och svettades och försökte allt; men allt förgäves. Omsider kom rättens utslag, som innehöll, att allt det han hade skulle säljas för fordringsägarens räkning och han själv insättas i fängelse, till dess allt var betalt. Nu svartnade det för hans ögon! Förlora allt, och vad som var hans hjärtas dödsqual, taga avsked från sina kära och insättas i ett livstidsfängelse! – det var allt, som återstod. Stum och blek gick han nu av och an och såg ut genom fönstren, om icke domens verkställare nalkades. Då öppnades dörren, en man träder in, lämnar ett brev, det är från fäderneslandet, från fordringsägaren, och lyder så: »En din gamla släkting på mödernet har hört om din belägenhet och av stort förbarmande betalt hela din skuld. Jag återsänder därför härmed ditt skuldebrev, till fullt betalt och tillintetgjort – du är mig intet skyldig.

Och icke härmed nog – din store släkting har också gjort ett förordnande, varigenom du skall för hela ditt liv vara betryggad mot all skuld och nöd, med det enda villkor, att du återvänder till ditt fädernesland, och mottager en plats, vars tjänsteok är ljuvligt och vars börda är lätt. Han har för dig insatt en omätlig summa, och såmedelst för hela ditt liv gått i borgen både för din person och din tjänstförvaltning.» – Så brevet. Vi beskriva icke alla de sinnesrörelser, som nu följde: hans förstumning vissa stunder, hans flödande tårar andra stunder, och huru han åter stundom fruktade,

att allt vore blott en ljuv dröm eller sinnesförvirring, men omsider vid lugnare stämning såg, att allt hade sin fulla riktighet, då han igenkände icke blott fordringsägarens handstil, utan ock sitt egenhändiga skuldebrev.

Vi höra honom blott till slut, med brevet i handen, utbrista till sin omgivning: »Jag behöver icke gå i fängelset – skulden är betald, jag är skuldfri. – O! – jag är skuldfri!»

Härtill får dock läggas, att genom sin stora själsoro och den gamla vanan att bli krävd, hade han fått en viss sjuklig svaghet, att när han glömde sig, eller det ljuvliga brevet på några dagar icke kom fram för hans ögon, tyckte han sig ännu bli krävd för sina skulder. Därför var det en fientlig skalk, som ofta oroade och skrämde honom med falska fordringsbrev, medan han var på återvägen till sitt fädernesland.

Se nu här vår ställning avmålad. Du och jag och alla människor äro denne mannen lika, fastän icke alla ännu blivit krävda; den rättfärdige Guden och hans lag äro fordringsägaren; Kristus är den barmhärtige släktingen o. s. v. Se nu här: denne man hade icke själv betalt sin skuld, och dock var den riktigt betald – han var lika så skuldfri, som om han aldrig någonsin haft någon skuld, eller som om han själv betalt allt; domen var på fullkomligt lagliga grunder upphävd; mannen kunde aldrig mer krävas; hans stora släkting hade betalt allt.

Se här, vad det ordet gäller: »Om rättfärdighet; ty jag går till min Fader» – »mitt blod varder utgjutet till syndernas förlåtelse» – den där tror, han har det, han är så fri från all skuld, som om han aldrig i tiden gjort den minsta synd. »Om rättfärdighet – ty jag går till min Fader.»

Vidare, mannen hade icke ens sett den kostliga summan, varmed hans skuld betalades, hade icke haft den i sin egen hand, icke avlämnat den, det hade skett på andra sidan om havet – och likväl var han lika trygg, som om han själv betalt. På vilken grund då? På fordringsägarens egen försäkran därom.

Hör och se och märk en gång, vad tron är! Hör och märk! Då Gud själv genom sin heliga skrift talat om en Frälsare och försoningen i hans blod – då Kristus själv uttryckligen sagt: »Jag helgar mig själv för dem»; eller: »Om rättfärdighet; ty jag går till min Fader» – skulle vi icke då vara lika så trygga och glada på denna betalning, som om vi själva i allt varit och vore, som vi borde?

Vi tro och bekänna, att »Jesus Kristus förlossat, förvärvat och vunnit oss, förtappade och fördömda människor, från alla synder - - med sitt heliga och dyra blod»; men så snart vi finna några verkliga synder hos oss, strax ängslas och misströsta vi, likasom de icke alls vore betalda, icke alls vore lagda på Kristus, likasom allt vore falskt, vad hela skriften vittnar om försoningen i hans blod! Är det icke värt att med bittra tårar beklagas, att vi äro så gruvligt fördärvade, att vi aldrig kunna i hjärtat behålla vad som dock vore värt, att hela världen, alla människor och änglar däröver stannade i en evig betraktelse, i en beständig, salig förvåning? Herren förbarme sig över oss för vår otro!

Men du säger: »Jag tror väl, att mina gamla skulder, från min fåvitskos tid, äro i Kristus försonade och förlåtna; men att jag ännu dagligen syndar, även sedan jag fått ljus i Guds vägar och trott och smakat hans nåd – det är detta, som bringar mig i misströstan!» Svar: Se, huru viktigt det är att väl giva akt på Kristi ord: »Om rättfärdighet; ty jag går till min Fader.» Han säger icke avlösning blott, utan rättfärdighet. Du är genom Kristus icke blott avlöst från dina synder, utan du har ock i samma Kristi gång till Fadern din hela livstids rättfärdighet, ja, skriften säger en »evig rättfärdighet»; ty rättfärdighet betyder, att man alltid, alla dagar och stunder, är vad lagen äskar.

Och det är just detta, som skriften säger att vi hava i Kristus, då hon icke blott säger avlösning, förlåtelse, utan rättfärdighet, och tillägger: »den eviga rättfärdigheten» (Dan. 9), »Guds rättfärdighet» (2 Kor. 5: 21), och säger, att synden icke mer »tillräknas» oss (Rom. 4), att Kristus är vår »andre Adam» (Rom. 5), är »i vårt ställe, är i Guds åsyn oss till godo» (Ebr. 9). Således: att du ännu förgår dig, sedan du fått ljus och nåd, är visst beklagensvärt illa, och det vore visst bättre, att du med trons bön kämpade till blods mot synden; men om så illa sker, att någon syndar, säger Johannes, »skall han dock veta, att vi likväl just då hava en försvarare hos Fadern, Jesus Kristus, som är rättfärdig» (1 Joh. 2: 1); och därför en evig nåd – vilket ord »evig» Luther så förklarar, att det betyder »icke blott, att de gamla synderna aldrig mer upprävas, utan att ock de synder, som ännu ligga i vårt kött och blod och framdeles under vandringen tyvärr kunna utbryta, aldrig skola oss tillräknas, så länge vi förbliva vid Kristus».

Och Pretorius säger: »Jag vet icke av andra synder, för vilka jag skulle tro förlåtelse för Kristi förtjänst, än just dem som jag dagligen tyvärr måste dragas med; har du andra, det må du själv veta.» Vi skola därför besinna, att Kristus har åtagit sig hela vårt liv och gått i borgen för en evig nåd över allt vad hos oss brister. Detta är just vad som ligger i de orden, att »Kristus har blivit för oss till rättfärdighet» (1 Kor. 1: 30), på det att »vi skulle varda Guds rättfärdighet i honom»; varigenom vi icke blott äro skuldfria, utan ock för Gud övermåttan härliga och täcka, nämligen i hans egen Sons rättfärdighet; varigenom den förlust, vi ledo i syndafallet, är så fullkomligt ersatt, att vår rättfärdighet i Kristus är mycket härligare, än den som Adam hade före fallet.

Detta är grunden, varför Gud har ett stort behag till dem, som äro i Kristus; detta är grunden, varför vår rättfärdighet och vårt välbehag för Gud icke kan rubbas eller förminsas genom våra synder. Ty skulle Gud se på oss och hålla oss rättfärdiga och täcka de stunder, vi själva äro frommare, och däremot mindre rättfärdiga i våra sämre stunder, då vore allt falskt vad Kristus och hela skriften säger, nämligen att vår rättfärdighet består blott i honom och hans gång till Fadern; ty då skulle ju rättfärdigheten åtminstone till en del bestå i oss och vår egen fromhet. Men Paulus säger: »Jag förkastar icke Guds nåd; ty om rättfärdighet kommer genom lagen, så har Kristus fåfängt dött» (Gal. 2).

Så hava vi då, lovat vare Herrens namn, icke blott förlåtelse för våra gamla skulder, utan ock en evig rättfärdighet över alla våra dagliga brister; vår barmhärtige släkting, Immanuel, har insatt ett omätligt värde och gått i borgen för hela vårt liv, våra personer och vår förvaltning. Under hans vingars skugga allena är vårt dopp, vår rättfärdighet och vår starkhet – även när förnuftet och känslan säga annat och äro sjukliga genom det gamla trälsinnet – varjämte vår ovän stundligen genomskjuter våra arma hjärtan med sina eldpilar. Saliga de, som dock kunna tro Guds försäkringar! Men därtill måste den helige Ande oupphörligt utöva sitt ämbete: övertyga, överbevisa oss om denna underliga rättfärdighet.

Det är några väckta själar, som dragas med en mycket skröplig bättring; icke äro de så kraftigt väckta, som de önskade, icke så rädda för synden, icke så allvarliga och uppriktiga, icke kunna de rätt vaka, bedja, strida, icke röna de heller den seger över synden, som de borde o. s. v. De ville gärna tro på Kristus, men allt detta elände förbjuder dem det. Vad felas dessa? De äro fulla med fel uti allt, det är sant; men huvudfelet är, att de icke förstå Guds rättfärdighet, utan fara efter att upprätta sin egen rättfärdighet; ty alltsammans skulle botas, om de ville såsom helt förtappade kasta sig i Frälsarens armar.

O, vakna! Hör, vad Kristus här säger: »OM rättfärdighet; ty jag går till min Fader.» - - Det finnes andra, som så när redan äro fördömda, som äro alldeles döda, säkra, skrymtaktiga, förstockade, ja djävulska, i sina egna ögon, ty de hava så länge sökt komma till någon allvarlig gudaktighet; men nej, de äro liksom sålda åt fördärv och förtappelse, överlämnade till ett ovärdigt sinnelag o. s. v. Hela denna förskräckliga nöd kommer endast av den djupa, oändliga benägenheten att dock nödvändigt vilja själv frälsa sig, själv varda rättfärdig eller åtminstone draglig – att vilja komma inför Gud i sin egen person och bliva frälst i sitt eget namn – icke såsom helt förtappad frälsas allena i Kristi namn. Mot sådana står Herren och ropar med majestätisk röst: »Om rättfärdighet; ty jag – jag går till min Fader!»

Det finnes ock kristna, som eljest äro upplysta och troende, men stöta sig på sitt leverne, i synnerhet på någon viss synd, som alltför mäktigt och envist vidlåder dem, och de äro därför aldrig rätt trygga och glada i Kristus, utan gå med en viss hemlig självfördömdelse, halvt osaliga. Även sådana borde här vakna över att de börjat på nytt taga träldomsoket på sina axlar, på nytt söka rättfärdigheten hos sig själva och vilja vara rättfärdiga och frälsta i eget namn. På sådana ser Jesus med en milt förebrående blick och säger: »Jag helgar mig själv för dig; jag gick med mitt blod till Fadern», får icke detta vara din rättfärdighet? – så skulle det ock bliva din starkhet!

Så skall Anden oupphörligen överbevisa oss: först för synd och otro bringa oss under domen, i nöd och förlägenhet; men när vi då vilja frälsa oss själva och söka rättfärdighet på allehanda egna vägar, då få vi icke heller däri vara ostraffade; då skall Anden överbevisa oss om rättfärdighet, förklara och beprisa Kristus för oss och lära oss dan stora hemligheten, att rättfärdigheten finnes blott uti Kristi

gång till Fadern.

Detta är nådens ordning. Och den, som så i allt blir av Fadern straffad och har så all sin rättfärdighet uti Kristus, den är en kristen. Men är jag en kristen, rättfärdig och frälst blott i Kristus genom tron, då sannas ordet: »Jag tror, därför talar jag»; då kan jag icke tåga; jag begynner att bekänna denna tro och vittna med Anden om synd och rättfärdighet.

Och då är elden lös – då får jag hela världen och alla skriftlärd, överstepräster och lagkloka på halsen; då blir ett sorl av dömande och knorrande; och då följer sista punkten av Andens ämbete väl på sitt ställe och lyder så: *»Men om dom; ty denna världens furste är nu dömd.»*

Anden skall behålla högsta domen och förklara, att världens furste är nu dömd – slutdomen är fallen i den stora striden mellan kvinnans säd och ormen, mellan Mikael och draken, och himmelens skaror sjunga redan segersången: »Våra bröders anklagare är nedkastad. – Nu har frälsningen och kraften och riket blivit vår Guds och makten hans Smordes, emedan våra bröders anklagare är nedkastad, han som anklagade dem inför vår Gud dag och natt.

Och de övervunno honom för Lammets blods skull m.m.» (Uppb. 12). Därför om världen sorlar och dömer, att straffandet av hennes otro och synd är en ny och farlig lära, som gör oro och söndring m.m., så skola alla trogna trösteligen svara: Anden skall överbevisa världen; hennes furste är dömd, och hon med honom; hon har ingen talan, förstår icke det, som tillhör Guds rike – hon måste låta döma och straffa sig eller ock vara evigt fördömd.

Är hon icke härmed nöjd, utan rasar och förföljer de kristna, så skola de icke frukta; ty Lammet har vunnit, världens furste är dömd; nu har frälsningen och kraften och riket blivit vår Guds och makten hans Smordes; den Allsmäktige står med oss; »den som är i eder», säger Johannes, »är större än den, som är i världen». »Och vore världen än så stor och full av mörkrets härar» m.m. – *»Världens furste är ju dömd»* m.m.

Komma laghelgonen och knorra över, att också rättfärdighet straffas, och ropa över ett hiskligt kätteri och en alltför lätt väg och lös lära, då vi vilja vara rättfärdiga blott i Kristus och hans gång till Fadern, då skola vi endast trösteligen erinra: Lammet har övervunnit, anklagaren är nedkastad, världens furste är dömd; och allt, vad anklagaren hade till stöd, är undanröjt: synden blev borttagen, och lagen fullgjord, då Kristus gick till sin Fader – en »ny och levande väg är åt oss invigd genom förlåten, d. ä. Kristi kött». Därför löper eder visdom mot klippan, I förstå icke Guds rättfärdighet o. s. v.

Detta stycke: »Om dom» m.m. följer här på den föregående punkten (om rättfärdigheten) alldeles så, som i liknelsen om den förlorade sonen, strax efter det han fått den yppersta klädningen, »rättfärdighetens mantel», och fröjdefesten, där följer om den äldre broderns knorrande. Och David säger: »Jag tror, ty därför talar jag; men jag var storligen plågad.» – Hur jag än talar, så vilja de strid. Och så skola de trogna lida, tuktas och dödas av världen och djävulen, men blott till sin oundgängliga tjänst och nytta, »om så måste vara».

Luther slutar predikan över denna text sålunda: »I detta evangelium förhåller oss således tre stycken, nämligen: synden, rättfärdigheten och korset eller förföljelsen. Ifrån synden bliva vi befriade genom tron; om vi tro, att Kristus gjort tillfyllest för våra synder, och att hans tillfyllestgörande är vår, så är det vår rättfärdighet. När vi äro avlösta från synden, rättfärdiga och fromma, så vill världen, djävulen och köttet kämpa och strida mot oss; därav kommer då förföljelsen och korset.» Dessa tre stycken skola i alla våra livsdagar sysselsätta oss, om vi äro kristna: synden, rättfärdigheten och korset.

Synden skall ideligen bekymra, bedröva och förödmjuka oss; rättfärdigheten i Kristus oupphörligen upprätta, trösta och fröjda våra hjärtan; korset döda vårt kött, vår världskärlek och egenkärlek och trötta oss vid detta livet, så att vi äro glada att fara hädan och vara »hemma hos Herren». Detta är det slutliga målet. Och därtill förhjulpe oss han, som är vår hulde släkting, vår broder och frälsare, vår rättfärdighet och starkhet!

* I gamla översättningen är elenchein översatt med straffa

** Gamla översättningen

- C-O Rosenius

© www.pietisten

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.

Texterna får dock inte användas i någon form av försäljning utan tillstånd från pietisten.com.